

קו. דין הדלקת המנורה והטבת הנרות ובו כט סעיפים

א. הדלקת הנרות במנורה שבמקדש הוא מצות עשה, כדכתיב: ואתה תצוה וגו' ויקחו אליך שמן זית זך וגו' להעלות נר תמיד באהל מועד וגו' יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר וגו', וכן בסוף אמור כתיב: צו את בני' ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד וגו' יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר לפני ד' תמיד וגו'.

ב. והנה בתמיד ובקטרת כתיב מפורש לעשותם בכל יום: את הכבש אחד תעשה בבוקר וגו', וכן בקטרת כתיב: בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, אבל בפרשת המנורה אינו מבואר בכל יום. אך דא"צ לזה שהרי כבר ביאר בקטרת: בהטיבו את הנרות ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים. ומניין למדנו שדוחה שבת וטומאה, דרשינן בת"כ: תמיד אפילו בשבת תמיד אפילו בטומאה. ג. ודע דהרמב"ם פ"ג מתמידין דין י כתב: דישון המנורה והטבת הנרות בבוקר ובין הערבים מצות עשה וכו', והרמב"ם קורא להדלקה הטבה כמ"ש לקמן: והדלקת הנרות היא הטבתם וכו' ע"ש, ודבריו תמוהים ויתבאר לקמן, אבל כפי הנראה מהכתוב והש"ס הטבה מקרי מה שמנקין אותה מהאפר והדלקה לא מקרי הטבה, ולכן נפרש עתה על דרך זה כמ"ש הרשב"א ז"ל בתשו' סי' שט, וזה לשונו:

ד. כך הוא סדרן של דברים בערב מעלים שבעת הנרות דכתיב: ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, ונותנין בהם שמן כל אחד ואחד חצי לוג כשיעורו לידלק מערב עד בוקר בלילה הגדול שבטבת כדאיתא במנחות (פח, ב): ג' ומחצה למנורה חצי לוג לכל נר דכתיב: מערב עד בוקר, תן לה מידתה שתהא דולקת מערב עד בוקר.

ה. ומכאן אנו למדין ג"כ שאם כבתה אינו זקוק להן להדליקן עד הערב, [כלומר שבאם דלקו ע"י נס כל היום טוב ואם לאו אינו זקוק להדליקן], שאלו כן, היה נותן בהם שמן כדי מדת יום ומדת לילה שהתורה לא תסמוך על הנס, ובנר מערבי בלבד הוא שהקפידה תורה להיות דולק והולך תמיד דכתיב: לפני ד' תמיד אותו שלפני ד' יהיה תמיד, כדתניא בספרי: לפני ד' תמיד שיהא נר מערבי תדיר שממנו מדליק את המנורה בין הערבים.

ו. והא דאמרינן במנחות (פח, ב): נר שכבתה נידשן השמן נידשן הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן ומדליקה, כבר כתב רש"י ז"ל וז"ל: נר שכבתה בחצי הלילה או קודם אור היום כשם שהפתילה אין לה תקנה וצריך לדשנה וליתן אחר, כמו כן השמן הנשאר הרי הוא כדשן ואין לו תקנה, ולכן מטיבה הפתילה עם השמן ונותן בה שמן אחר ופתילה אחרת. והרשב"א בתשו' פי' שם דנר שכבתה מיירי ביום אלא דקאי אשני נרות מזרחיים שזהו נר מערבי כמו שיתבאר והוא צריך לדלוק כל היום כמ"ש ע"ש, ותמיהני שלא הביא פירש"י.

ז. וההטבה היתה בבוקר וההדלקה בערב, כדכתיב: בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, הרי להדיא דההטבה היא בבוקר וההדלקה בין הערבים, וזה לשון רש"י ביומא (כד, ב): בבוקר היו מסלקין את הנרות של זהב מן המנורה לקנח אפרו יפה וחוזרין וקובעין אותה בה, עכ"ל, דהטבה הוא לשון נקוי שמנקין אותה מהאפר ומשיורי פתילה ומלחלוחית השמן. וההטבה לא היה בפעם אחת כל שבעת הנרות, והכי דרשינן ביומא (לג, ב): בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות חלקהו לשני בקרים, כלומר שייטיב מקצתם ויפסיק בעבודה אחרת ואח"כ ישלים הטבת הנרות הנשארים. ח. וזהו ששנינו באביי סידר המערכה משמא דגמרא: והטבת חמש גרות קודם לדם

התמיד ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות (שם), אלמא שהפסיק באמצע ההטבה בעבודת דם התמיד. והטעם שחולקם לתמשה ושנים כן הוא דכיון שמתחיל להטיב מטיב כל מה שיוכל, ורק שנים מחוייב להניח לקיים לשון הנרות בכל פעם מההטבה (גמ' שם). ולכאורא משמע שרק בשחרית בשעת ההטבה היה חולקם לשנים ולא בערב בשעת הדלקה, אבל באמת אינו כן משום דגם בערב היתה הטבה והיינו הנר מערבי שדולק כל היום, וכן שארי נרות אם לא כבו כל היום בהכרח שמטיבן לערב, ועוד יתבאר בזה בס"ד כי יש בזה עיון גדול.

ט. והא דתנן בפ"ג דתמיד (מ"ט): מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיות דולקים מדשן את השאר ומניח את אלו דולקין במקומן, מצאן שכבו מדשן ומדליקן מן הדולקים ואח"כ מדשן את השאר וכו' ע"ש. ובפ"ו (מ"א) תנן: מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיות דולקים מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנה היה מדליק את המנורה בין הערבים, מצאו שכבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה וכו' ע"ש.

י. והרשב"א שם פ"י משנה ראשונה בבוקר ומשנה אחרונה בערב, וה"פ דהך תנא סבר דהמנורה מונחת מזרח ומערב ונר מערבי קרויה השני של המזרחית מפני שנגד הראשונה נקראת מערבית, ובה היה הנס עד אחר שמעון הצדיק שהיתה דולקת כל הלילה וכל היום וממנה היה מדליק השאר, ועל זה אמרו עדות הוא שהשכינה שורה בישראל (שבת כב, ב). ולמה לא קבעו לנר מערבי האחרונה שהיא מערבית ממש בגד כולם, משום דאין מעבירין על המצות והכהן נכנס דרך מזרח ופגע במזרחית ברישא ובה אינו יכול להתחיל דבעינן לפני ד', ולכן מתחיל בשנייה בהדלקה שממנה היה מתחיל ולכן קבעו לנר מערבית (רש"י שם). ולמאן דאמר במנחות (צח, ב) שהמנורה מונחת צפון ודרום מקרייא נר מערבי האמצעית מפני שכולן נוטות אליה והיא למערב (שם), והרמב"ם בפ"ג מבית הבחירה דין יב כתב דצפון ודרום מונחת, ומ"מ משניות אלו אינן כן, אמנם כבר כתבנו בס"י ז סעי' טז דגם הרמב"ם סובר דמזרח ומערב מונחים וכוונה אחרת בדבריו ע"ש. [ובמנחות שם פירש"י בד"ה מדכתיב דהחצון שלצד מערב קרויה נר מערבי ע"ש, והוא תימא והיפך ממ"ש בעצמו בשבת שם].

יא. וכך פ"י משנה הראשונה להרשב"א נכנס בשחרית ומצא שתי המזרחיות דולקות, דהשנייה שהיא נר מערבית צריכה לידלק ואגבה גם הראשונה דולקת לפי שהיכר המערבי הוא נגדה כמ"ש, ומדשן את השאר ומניח את אלו דולקים. וה"ה אם השאר לא נתכבו עדיין אינו מדשן, דהכי תניא בספרי ריש בהעלתך: יאירו שבעת הנרות, יכול יהו דולקין לעולם, ת"ל: מערב ועד בוקר, אי מערב ועד בקר יכול יכבם, ת"ל: יאירו שבעת הנרות, הא כיצד, מערב עד בקר לפני ד' תמיד שיהא נר מערבי תדיר שממנו מדליקין כל הנרות בין הערבים, עכ"ל הספרי. ומוזה למד הרשב"א ז"ל שאותם שדלקו דלקו ולהדליקם ביום אינו חובה לבד הנר מערבי שחובה להדליקה גם ביום, וזהו שמסיימת המשנה מצאן שכבו כמו לאחר שמת שמעון הצדיק, מדשנו ומדליקן מן הדולקים אם יש דולקים, ואם אין דולקים כלל ידליק מאש מזבח החצון, ואח"כ מדשן את השאר כלומר אותם שכבו ע"ש, וממילא אם ליכא כבויים אינו מדשן בשחרית כלל. ועוד כתב הרשב"א דהך תנא לא ס"ל הפסקה בהטבה דשחרית בין החמש להשתים ודלא כתנא דסדר יומא. [בספרי שלנו לא נמצא מ"ש הרשב"א משמו, וידוע שהספרי שלפנינו חסר ומשובש ואמנם עיקר הדרש נמצא גם בשלנו].

יב. והמשנה השנייה מיירי בערב בזמן ההדלקה, וזה שאומר מי שזכה בדישון המנורה

ולא אמר מי שזכה בהדלקת המנורה מפני שהדישון הוא ההתחלה, ועוד דעיקר עבודה היא הדישון ועליה מפייסין אבל על הדלקה אמרו ביומא (כד, ב): הדלקה לאו עבודה היא. ובערב לכ"ע מפסיקין בין החמשה ובין השנים, ולא איירי כאן בהטבת החמשה גרות לפי שכבר הטיבן בשחרית ואם היו דלוקות הטיבן עתה, מיהו לא מיירי בהו לפי שיש הפסק, ולא מיירי כאן רק בשנים שדולקין כל היום כמ"ש.

יג. וה"פ מי שזכה בדישון המנורה, כלומר בהדישון ובהדלקה של בין הערבים וכבר הטיבו החמש גרות, נכנס ומצא שני מזרחיות דולקות מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנו היה מדליק את המנורה בין הערבים, כלומר מאלו השנים מדשן מקודם את המזרחי ואפילו מצאו דלוק מכבהו לפי שבערב בהכרח להיות חדשה, והשנייה המערבי מניח דולק, וכשגמר דישון המזרחי מדשן את המערבי ומדליק ממנו לכל השאר ואח"כ מדליק גם אותו, ומצאו שכבה כמו לאחר שמעון הצדיק מטיבו ומדליקו ממזבח העולה, והשאר או שבו מדליקם או שכולם ממזבח העולה [לא ביאר הרשב"א זה].

יד. אבל המפרש בתמיד והרע"ב פירשו שני המשניות בשחרית, וכתבו דכל הנרות לבד המערבי מכבין אפילו מצאן דולקות, והיה הפסק גם בשחרית בין החמשה להשנים. וה"פ דמשנה ראשונה מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שני מזרחיות דולקות מדשן את השאר ומניח את אלו דולקין במקומן, כלומר דמקודם מדשן את החמש שמסיר מהן השמן הישן והפתילה הישנה והדשן ונותן הכל בכוז שבידו ונותן בהן שמן חדש ופתילה חדשה, ואפילו מצאן דלוקות מכבין ומטיבן, ושני המזרחיות מניח דולקות, ומפסיק בעבודת דם התמיד, ואח"כ מדשן השני מזרחיות ונותן בהם ג"כ שמן חדש ופתילה חדשה. והראשונה המזרחיות ממש אינו מדליקה עד הערב ואפילו מצאה דלוקה מכבה אותה ומטיבה ונשארה כך עד הערב, וכן החמש הקודמות, אך השנייה שהיא הנר המערבי עצמה מניחה דלוקה ואינו עושה בה כלום עד הערב שמדליק ממנה כל הנרות, ואחר שגמר ההדלקה מטיבה ונותן בה שמן חדש ופתילה חדשה ומדליקה מאש המזבח ולא מהנרות שהודלקו ממנה, וכלל הוא שהגר מערבי אינה נדלקת אלא מאש המזבח החצון, ועי' בסעי' כה.

טו. ולאחר שמת שמעון הצדיק ומצאן כולן כבויים, מטיב החמש ועוסק בדם התמיד, ולאחר דם התמיד עוסק בהטבת השנים. והיינו המזרחית מטיבה ונותן שמן ופתילה ומניחה כך עד הערב כמו החמש, והנר מערבי מטיב ונותן בה שמן ופתילה ומדליקה מאש המזבח ולערב מדליק כולם ממנה. ואם צריך גם בערב להטיבה וליתן שמן ופתילה לא נתבאר, ונראה שצריך אף שכבר נתן בבוקר. וזה ששנינו מצאן שכבו מדשנן ומדליקן מן הדולקין ואח"כ מדשן את השאר דמשמע שמטיב כל השבעה בפעם אחד בלי הפסק, אין הפי' כן אלא מדשנן שמסיר הדשן שבראש הפתילה הישנה ומגביהן ומדליקן כדי להיות ניכר יפה ההפסק שבין החמש לשנים, ובוזה לא חששו להדליקן מן הדולקים, ואם אין דולקים מדליקן ממזבח החצון, וכשעשה כן עוסק בהטבת החמש גרות ומפסיק בדם התמיד וחוזר להטבת השנים כמ"ש. והמשנה השנייה מיירי ג"כ בשחרית ומבאר שם דין הטבת השנים, שהמזרחית ממש מניחה עד הערב והמערבי מניחה דולקת, ולאחר שמעון הצדיק מדליקה וכמ"ש (עי' תוי"ט פ"ו משנה א ד"ה ומדליקו).

טז. ורש"י ז"ל בשבת (כב, ב ד"ה ובה) כתב דעד מיתת שמעון הצדיק שהיה נר מערבי דולק לא היה מטיב את המערבי כלל בשחרית, אלא הניחו דולק כמו שהוא עד הערב ומדליק ממנו השאר, ואח"כ מכביהו ומטיבו ונותן שמן ופתילה ומדליקו. ולרש"י עצמו היה עושה באופן זה, והיינו שקודם שהדליק ממנו את השאר היה מטיבו ואותו הישנה בידו

או מניחה בכלי עד שנותן לתוכה שמן ופתילה ומדליקה מהישנה ומדליק השאר ממנה מהחדשה ע"ש, אבל התוס' כתבו כמ"ש שהדליקן מהישנה ע"ש.

יז. ואי קשיא דא"כ לא שייך הפסק בדם התמיד כיון שלא עסק כלל בשחרית בהמערביות, וביומא מפורש אמרינן דהתורה גזרה להפסיק. אך זהו לאחר מיתת שמעון הצדיק דהתורה לא סמכה על ניסים ולכן כשכולן כבויות וודאי דהטיב כולן בשחרית ובהפסקה, אבל בעת הנס לא עסק כלל בנר מערבי בשחרית ונר מערבי אינו אלא השנייה. ובמנחות (פז, ב) כפי מה שהביאו התוס' שם (ד"ה ממנה) פירש"י בעצמו דגם לנר מערבי היתה הטבה בבוקר ודלא כמ"ש בשבת ע"ש.

יח. והרמב"ם ז"ל יש לו שיטה אחרת בכל זה, וז"ל בפ"ג מתמידין דין י: דישון המנורה והטבת הנרות בבוקר ובין הערבים מ"ע, שנאמר: יערוך אותו אהרן ובניו וכו'. וכמה שמן הוא נותן בכל נר, חצי לוג וכו', ואין מחנכין את המנורה אלא בהדלקת שבעה נרות של בין הערבים. ומהו דישון המנורה, כל נר שכבה מסיר הפתילה וכל השמן שבנר ומקנחו ונותן בו פתילה אחרת ושמן אחר במידה והוא חצי לוג, וזה שהסיר משליכו במקום הדשן אצל המזבח עם דישון המזבח הפנימי והחצון, ומדליק נר שכבה, והדלקת הנרות היא הטבתם, ונר שמצאו שלא כבה מתקנו, עכ"ל.

יט. וכתב הכסף משנה: דזה שכתב הדלקת הנרות היא הטבתם זהו דעת רבינו שהוא סובר שגם בבוקר מדליק הנרות, דכי כתיב: והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות, פי' בהטיבו בהדליקו. והאחרונים חולקים עליו ואומרים שאין הדלקת הנרות אלא בין הערבים, ופי' בהטיבו אינו בהדלקה אלא תקון הפתילות, עכ"ל. וכ"כ הרע"ב בפ"ג דתמיד (מ"ט) וז"ל: ודברי הרמב"ם במשנה זו תמוהים מאד, וגם מה שסובר שהטבת הנרות היא הדלקתן ושהיו מדליקין הנרות של המנורה כולן בבוקר כדרך שמדליקין בערב פליאה נשגבה בעיני, עכ"ל. וכן הרשב"א בתשו' שם כתב וז"ל: ומכאן תשובה על הרמב"ם ז"ל שכתב בכל הנרות שאם מצאן שכבו בבוקר מטיבן ומדליקן, עכ"ל. וגם מלשון הכתוב עצמו קשה על הרמב"ם, דכתיב: בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, ואי הטבה היינו הדלקה למה שינה על בין הערבים לאמר לשון העלאה. אמנם מעבודת יוה"כ משמע כלשון הרמב"ם, דבפ"ג דיומא (לא, ב) בשחרית תנן: נכנס להקטיר קטרת ולהטיב את הנרות, ובפ"ז שם (ע, א) בערב תנן: נכנס להקטיר קטרת של בין הערבים ולהטיב את הנרות ע"ש, וקורא גם לשל בין הערבים הטבה.

כ. ויראה לי בטעמו דהנה תלתא תמיד כתיבי בסוף אמור: להעלות נר תמיד, מערב עד בוקר לפני ד' תמיד, יערוך את הנרות לפני ד' תמיד, וחד אתי אפילו בשבת ובטומאה וזהו האחרון, ותמיד הראשון כפירש"י בחומש תמיד בכל יום כמו בקרבן תמיד, אבל האמצעי למאי אתא. ואמת שלשארי רבותינו י"ל דקאי אנר המערבי, וראיתי שיש מי שדקדק מלשון יערוך אותו שהוא נר אחד, אבל באמת כל המנורה היא בלשון יחיד דגם בריש תצוה כתיב: יערוך אותו ואכולהו קאי, ועוד דאי רק אמצעי קאי ומפני הגס שנעשה שבוה אמרו עדות היא שהשכינה שורה בישראל הלא כבר הבאנו בשם רש"י דאין הכתוב סומך על הגס. ועדיין י"ל דמינה שמעינן דהנר האמצעי אף כשנכבה צריך להדליקה כמו שנתבאר, אבל מ"מ איפוא מבואר בתורה שיש נר מיוחדת נגד שארי נרות, ומה שכתוב בלשון יחיד קאי על כל המנורה כמו בריש תצוה ע"ש.

כא. ולכן פירושא דקרא כן הוא: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר לפני ד' תמיד, כלומר אהרן יתן שמן כדי מערב עד בוקר, ומ"מ לפני ד' תדלק תמיד, והיינו או בדרך ניסי

או כשתכבה יטיבו וידליקו אחרים ובערב בכל אופן ידליקו אחרים. וזה שהפסוק שינה הלשון בבוקר בהטיבו ובערב ובהעלות, וודאי דכן הוא דבבוקר א"צ רק הטבה, כלומר אם המה דולקים יתקנם מעט מהאפר ובהגבהת הפתילה אלא אם כבו ידליקו אחרים, אבל בערב תמיד ובהעלות שאפילו מצאן דלוקין יכבן וידליק אחרים, ובלשון משנה נקראו שניהם הטבה. ומ"מ אומרת המשנה האחרונה שממנו מדליק את המנורה בין הערבים מפני שבין הערבים בכל אופן צריך להדליק, ומשנה ראשונה מיירי בבוקר ולכן אם מצא המזרחיות דולקות מדשן את השאר כלומר להטיבן ולהדליקן ומניח את אלו דולקין במקומן כלומר וא"צ להדליקן כבערב, ואח"כ אומר מצאן שכבו אלו המזרחיים מדשנן ומדליקן שניהם מן הדולקים ואח"כ מדשן את השאר כלומר להטיבן ולהדליקן, ולפי רבותינו הך מדליקן מן הדולקין רק אנר מערבי קאי, והלשון מבואר להדיא דאשניהם קאי, וכמה מן הדוחק להפירושים הקודמים.

כב. וזהו שאמר ר"י במנחות (פח, ב) נר שכבה נדשן השמן נדשן הפתילה ואכל היום קאי דלא כפירש"י. וזה שאמרו אנר מערבי עדות היא בישראל, מפני שהמעשה כן היה עד אחר שמעון הצדיק שכל הנרות פעמים דלקו ופעמים כבו שלא היו כדאים שיעשה הנס בכולן ודי בנר מערבי משום שהשכינה במערב, ולאחר שמעון הצדיק גם בה לא היה הנס תמיד, ובוודאי לעתיד לבא כשיזכו ישראל יקויים הקרא כפשטיה מערב עד בוקר יהיה מדת השמן ומ"מ לפני ד' תמיד, כלומר ידלקו גם כל היום.

כג. ואמת שהספרי בפ' בהעלתך והת"כ בפ' אמור איתא מפורש דאם נחכבו אינו מדליקן, דגם בת"כ אומר: להעלות נר שתהא נר המערבי תדיר ע"ש, דמשמע ולא אחרים. ולא חש להו הרמב"ם מפני שאינם מובאים בהש"ס, אמנם זהו דוחק מבואר. ולכן נ"ל ליישב גם הספרי והת"כ דבאמת לפנינו גירסת הספרי אינו כבתשו' הרשב"א, וז"ל הספרי: יאירו שבעת הנרות, שומע אני שיהיו דולקים לעולם, ת"ל: מערב עד בוקר, אי מערב עד בוקר לפני ד' תמיד, שיהיה נר מערבי תדיר שממנו מדליק את המנורה בין הערבים, עכ"ל הספרי, ואין לזה שום הבנה כמובן.

כד. ולכן נראה דכצ"ל: אי מערב עד בוקר יכול לא יאירו לעולם, ת"ל: יערוך את הנרות לפני ד' תמיד אותו שיהיה נר מערבי תדיר וכו', כצ"ל, וה"פ מדכתיב: הנרות לפני ד' תמיד, מבואר שכל הנרות ידלקו תמיד וכמ"ש ששמן היה נותן רק מערב עד בוקר ומ"מ ידלקו תמיד או בדרך נס או שידליקם, והדר דריש אותו שהוא מיותר לגמרי דה"ל למיכתב יערוך אהרן, אלא דאתי לאורויי על הנר המערבי שממנו ידליקו כל הנרות והוא עצמו ידליקו מאש המזבח כמו שנתבאר. וגם בת"כ דריש להעלות נר תמיד מדכתיב לשון יחיד ללמד שתהא נר מערבי תדיר, כלומר שממנו ידליקו כולם.

כה. כתב הרמב"ם שם: נר מערבי שכבה אין מדליקין אותו אחר דישונו אלא ממזבח החצון, אבל שאר הנרות כל נר שכבה מהם מדליקו מגר חבירו, עכ"ל, והסכימו לזה רוב רבותינו כמו שנתבאר. והראב"ד ז"ל חולק בזה וכתב דזה שאמרו שאינו אלא ממזבח החצון אינו אלא למעוטי שלא ממזבח הפנימי או מאיזה מקום אחר אבל לא למעט מן הנרות של המנורה כשיש נר דלוק ע"ש, והביא ראיה לזה ממשנה דתמיד פ"ג שהבאנו דתנן: נכנס ומצא שתי נרות מזרחיות דולקות וכו' מצאן שכבו מדשנן ומדליקן מן הדולקים, הרי שמדליק הנר מערבי משארי נרות. אמנם כבר כתבו המפרשים דהרמב"ם בפ"ה המשנה מפרש דלאו אנר מערבי קאי ע"ש (כ"מ ולח"מ), ולבד זה כבר בארנו בסעי' טו דבכאן אין הדלקה גמורה אלא תקון בעלמא ולכן לא חששו מלתקנה מן הנרות הנשארים.

כו. וכתב עוד: וכיצד מדליקו מנר חבירו, מושך הפתילה עד שמדליקה ומחזירה לפי שהנרות קבועים במנורה, ואינו יכול להדליק בנר אחר משום בזיון, עכ"ל. ותמיהני דבמנחות (פח, ב) יש פלוגתא דתנא¹ אם הנרות היו מחוברין לגמרי עם המנורה בחתיכה אחת אם של פרקים הוי ע"ש, ונהי שפסק שמחתיכה אחת היו מ"מ הא של פרקים הוי ויכול להטותה כדפירש"י שם. ויותר מזה קשה שהרמב"ם עצמו פסק בפ"ג מבית הבחירה שהנרות היו בפ"ע ואינו מן הככר ע"ש. ולכן צ"ל דבכאן אין כוונתו שאין ביכולת להדליק באופן אחר, אלא שאינו נכון להטות ממקום הקבוע את הנרות. וזה שכתב שהנרות קבועים במנורה, כוונתו שבעת ההדלקה קבועים במנורה. [וכן משמע בשבת כב, ב ע"ש, ועתוס' שם ד"ה והא וצע"ק].

כז. תניא בריש פ"ב דשבת: פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן במקדש, כלומר בהמנורה דכתיב: להעלות נר תמיד, שתהא השלהבת עולה מאליה ולא שתהא עולה ע"י דבר אחר שתהא צריכה תקון והטייה כמו הפתילות שהאור מסכסכת בהן. ודע דהרמב"ם בכאן דין ט"ו לא כתב רק: כל הפתילות וכו', ולא הזכיר שמינים, והדין עמו דהא שמן בלא"ה גזרה תורה שמן זית זך, וגם בגמ' יש לגרוס כן, או אולי אגב שבת וחנוכה אמרו כן ע"ש. [עמל"מ שאם כרך דבר שאין מדליקין על דבר שמדליקין מותר במנורה].

כח. וכתב הרמב"ם שם: לא היה מטיב כל הנרות בפעם אחת, אלא מטיב חמשה גרות ומפסיק ועושין עבודה אחרת ואח"כ נכנס ומטיב השנים, כדי להרגיש את כל העזרה, עכ"ל. ולפי הנראה ביומא (לג, ב) מאן דס"ל דצריך להפסיק בעבודה לית ליה טעמא דהרגשה כפי מה שפירש"י שם, אבל הרמב"ם מפרש להיפך ע"ש (כמ"ש הלח"מ), והנה כבר בארנו דין זה. וכן מה שכתב אח"כ: וכן כל נר שכבה מדליקין אותו מנר אחר מהן כמו שבארנו, עכ"ל, כבר נתבאר.

כט. עוד כתב: וכיצד סדר ההטבה, זה שזכה בדשון המנורה נכנס וכלי בידו וכוז שמו ושל זהב היה ודומה לקיתון גדול, מדשן בו את הפתילות שכבו ואת השמן הנשאר בנר והטיב חמשה גרות ומניח הכוז שם לפני המנורה על מעלה שנייה משלש מעלות שלפניה ויוצא, ואח"כ נכנס ומטיב שני הנרות ונוטל הכוז בידו ומשתחוה ויוצא, עכ"ל, וזהו במשנה דתמיד שם. ודע שיש מי שרוצה לומר דדישון המנורה לא בעי בגדי כהונה (מל"מ), ולענ"ד פשיטא דלא כן שהרי עיקר העבודה הוא הדישון והדלקה לאו עבודה היא כדאיתא ביומא (כד, ב) ע"ש. [ותמיהני על המל"מ שהביא זה מתוס' יומא נט, ב סד"ה והרי והתוס' כתבו זה על דישון מזבח הפנימי ולא על דישון המנורה, ואין זה דוגמא דבשם העבודה היא הקטרת ובכאן העבודה היא ההטבה].

קז. דין חביתי כהן גדול ובו ט סעיפים

א. כבר בארנו בסי' פו מעשה חביתי כה"ג שהיה צריך להקריב בכל יום שני פעמים בבוקר ובערב, ושם נתבאר כל אופני עשייתו. וכתב הרמב"ם בפ"ג מתמידין דין יח: חביתי כהן גדול מצות עשה להקריבן בכל יום מחצה בבוקר עם תמיד של שחר ומחצה בין הערבים עם תמיד של בין הערבים, ולישתן ואפייתן דוחין את השבת ואת הטומאה ככל קרבן שקבוע לו זמן, שנאמר: תופיני שתהא נאה ולא תאפה מבערב, ועוד אם תאפה מבערב